

PONOĆNO SUNCE

JU NESBE

S norveškog prevela
Jelena Loma

■ Laguna ■

Naslov originala

Jo Nesbø

MERE BLOD

Copyright © 2015 H. Aschehoug & Co. (W. Nygaard), Oslo
Translation copyright © 2017 za srpsko izdanje, LAGUNA

PONOĆNO SUNCE

© Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Prvo poglavlje

Odakle da počnemo ovu priču? Voleo bih kad bih vam mogao reći da počinjemo od početka. Ali, vidite, nisam siguran gde ona počinje. Ne znam ja ništa bolje od drugih *stvarne* uzroke događaja u svom životu.

Da li ova priča počinje kada sam shvatio da čak trojica iz razreda igraju fudbal bolje od mene? Ili kada mi je Base, moj deda, pokazao nacрте – svoje sopstvene nacрте – za Svetu porodicu u Barseloni? Kada sam povukao prvi dim cigarete ili čuo prvu pesmu od *Grejtful deda*? Kada sam na studijama čitao Kanta i mislio da ga razumem? Kada sam prodao prvi grumen hašiša? Ili je priča pak počela kada me je Bobi – to je, vidite, žensko ime – prvi put poljubila, ili kada sam prvi put ugledao ono malo smežurano biće koje je vrištalo na mene i koje će dobiti ime Ana? Možda je počela kada me je u onoj smrdljivoj sobi iza prodavnice zaposlio Ribar? Ko će znati. Oblikujemo priče tako da imaju glavu i rep, izmišljamo logiku u njima kako bi život izgledao smisljeno.

Zato mogu da počnem i odavde, usred cele zabune, na mestu i u trenutku kada se činilo da je sudbina načinila predah. Kada sam nakratko mislio da sam na putu, a ujedno i na odredištu.

Izašao sam iz autobusa usred noći. Zažmurih pred jarkim suncem koje se vuklo iznad nekog ostrva gore na severu. Crveno, umorno. Poput mene. Iza njega je bilo još mora, a iza toga – Severni pol. Tamo me možda i ne pronađu.

Obazreh se. Na tri preostale strane sveta ka meni su se spuštali obronci brda. Crven i zelen vres, kamenje, tu i tamo grupica patuljastih breza. Na istoku je kopno, ravno i kamenito, uranjalo u more, a na jugozapadu su obalu činile litice, ravne kao da ih je neko presekao nožem. Stotinak metara iznad nepomične površine vode počinjao je plato koji se nastavljao duboko u kopno. Finmarčka visoravan. Što bi moj deda rekao, crtež se tu završavao.

Utabani put vodio je ka grupici niskih kuća. Među njima je štrčao samo crkveni toranj. Kada sam se probudio u autobusu, upravo smo prolazili pored table na kojoj je pisalo KOSUND. Dole uz more, kod drvenog mola. „Što da ne?“, pomislio sam i povukao vrpču iznad prozora i vozaču se upalila lampica da stane.

Obukao sam sako, zgrabio kožnu tašnu i pošao. Pištolj u džepu mi je udarao o kuk. Pravo u kost, oduvek sam bio premršav. Zastao sam, gurnuo pojas sa novcem ispod košulje nešto niže tako da novčanice ublaže te udarce.

Na nebu nije bilo ni oblaka, činilo mi se da na prozračnom vazduhu vidim i veoma udaljene oblike. Dokle god ti pogled seže, što bi se reklo. Za Finmarčku visoravan

kažu da je veličanstvena. Šta ti ga ja znam. Zar se to ne kaže za sva negostoljubiva mesta? Kažeš to da ispadneš opasan, pametan, bolji od drugih, baš kao što se neki ljudi hvale da vole neshvatljivu muziku ili nečitljive knjige. I sâm sam to radio. Valjda sam tako nadoknađivao za ponešto u čemu nisam bio dovoljno dobar. A možda su te reči samo uteha za one malobrojne koji su primorani da tu žive: „Priroda je ovde veličanstvena.“ Šta je, pobogu, veličanstveno u ovom ravnom, jednoličnom, jalovom predelu? Pa ovo je Mars. Crvena pustinja. Nenaseljiva i ružna. Savršeno skrovište. Nadam se.

U šumarku kraj puta pomeriše se neke grane, a u narednom trenutku neka prilika iskoči otud preko jarka na put. Ruka mi nehotice posegnu za pištoljem, ali sam je zaustavio. Nije to bio niko od njih. Ovaj tip je izgledao kao džoker koji je ispao iz špila karata.

„Dobro veče!“, viknuo je.

Pošao mi je u susret gegajući se. Kroz njegove neobično krive noge i dalje se video put ka selu. Kada se približio, shvatio sam da na glavi ipak ne nosi ukras dvorske lude, već laponsku kapu. Plavo-crveno-žutu. Samo su mu falili praporci. Imao je i svetle kožne čizme, a poderotine na plavoj zimskoj jakni bile su mu izlepljene crnom izolir-trakom pod kojom je štrčalo nešto pre nalik na žučkastu zidnu izolaciju nego na perje.

„Dozvoli“, počeo je. „Ali ko si ti?“

Bio je za bar dve glave niži od mene. Lice široko, osmeh širok, oči blago iskošene kao u Azijata. Kad prikupiš na gomilu sve predrasude prestoničkih žitelja o Laponcima, dobiješ upravo tog tipa.

„Stigao sam autobusom“, rekoh.

„Video sam. Ja sam Matis.“

„Matis“, ponovih polako da kupim nekoliko sekundi ne bih li smislio odgovor na njegovo naredno, neizbežno pitanje.

„A ti?“

„Ulf“, odvratih. To ime nije bilo ništa gore od bilo kog drugog.

„Otkud ti, Ulfe, u Kosundu?“

„Došao sam u posetu“, rekoh klimnuvši ka onim kućama.

„Kome?“

Slegnuo sam ramenima. „Nikome naročito.“

„Lovački savez ili crkva?“

Iako nisam znao kako izgledaju ljudi iz Lovačkog saveza, odmahnuo sam glavom provukavši prste kroz svoju dugu, hipi kosu. Možda je trebalo da se ošišam. Ovako padam u oči.

„Dozvoli“, opet će on. „Ali šta si ti?“

„Lovac“, odvratih, verovatno nadahnut spominjanjem onog saveza. Uostalom, nije to bilo sasvim neistinito.

„Stvarno, Ulfe? Došao si ovde da loviš?“

„Pa, izgleda mi kao dobar teren za lov.“

„Jeste, ali si poranio. Sezona lova je tek od petnaestog avgusta.“

„Ima li ovde neki hotel?“

Laponac prasnu u smeh. Pročistio je grlo i ispljunuo mrku šlajmaru. Ponadah se da joj je taj ton dao duvan za žvakanje,isanje ili šta već. Čujno je pljusnula na zemlju.

„Pansion?“ , nastavih.

Odmahnuo je glavom.

„Planinarska koliba? Sobe za iznajmljivanje?“

Na telefonskom stubu tik iza njega bio je zalepljen plakat s najavom neke igranke u Alti. Taj grad nije mogao

biti predaleko odatle. Možda je trebalo da produžim autobusom do njega.

„A ti, Matise?“ , upitah pljesnuvši se po čelu da ubijem komarca koji me je ubo. „Da nemaš ti krevet u kom bih mogao da prenoćim?“

„U maju sam ga iscepao za potpalu. Bio je hladan maj.“

„A kauč? Dušek?“

„Šta će ti dušek?“ Zamahnuo je rukom ka visoravni prekrivenoj vresom.

„Hvala, ali draži su mi zidovi i krov nad glavom. Videću ima li neka napuštena štenara. Laku noć.“ Pođoh ka onim kućama.

„Jedina štenara u Kosundu ti je ona tamo“, povikao je s onom žalosnom, silaznom severnjačkom intonacijom. Osvrnuh se. Kažiprst mu je bio uperen ka zgradi ispred ostalih kuća.

„Crkva?“

Klimnuo je.

„Zar je otključana noću?“

Matis izvi glavu u stranu. „Znaš li zašto niko ne krade u Kosundu? Zato što, osim irvasa, nema šta da se ukrade.“

Punački čovečuljak neočekivano graciozno preskoči jarak i pođe kroz vresište. U pravcu zapada. Orijentiri su mi bili sunce na severu i to što – bar ako je verovati mom dedi – crkveni tornjevi svuda u svetu stoje zapadno od broda. Zaklonih oči šakom da pogledam predeo pred njim. Kuda li se, kog đavola, uputio?

Možda zbog sunca koje je sijalo usred noći i potpune tišine, tek činilo mi se da je selo sasvim napušteno. Kuće su izgledale kao da su sklepane navrat-nanos, bez

promišljanja i ljubavi. Doduše, delovale su dosta solidno, ali više kao krov nad glavom nego kao nečiji dom. Praktične. Ploče koje štite od vetra i padavina, a ne traže nikakvo održavanje. Olupine bez registarskih tablica u dvorištima koja nisu bila bašte, već samo ograđeni delovi vresišta s brezicama. Dečja kolica, ali ne i igračke. Tek na poneki prozor bile su navučene zavese ili kapci. Na ostalima se video samo odraz sunca u golim staklima i ništa unutra. Kao kad staviš naočare za sunce da ti ne vide dušu.

I zaista, crkva je bila otključana. Tačnije, vrata su bila malo zapekla, pa se nisu otvorila lako kao u nekim drugim crkvama u koje sam ulazio. Brod je bio mali, skromno opremljen, ali i lep u toj jednostavnosti. Ponoćno sunce obasjalo je vitraže, a iznad oltara je visio standardno izmučen Hrist na krstu ispred triptiha sa Davidom i Golijatom na jednoj strani, malim Hristom na drugoj i Bogorodicom u sredini.

Otvorih vrata sakristije iza oltara. Preturio sam ormare i pronašao dve mantije, metlu, kofu, ali ne i vino – samo dve kutije božićnih oblandi s amblemom Olsenove pekare. Pojeo sam jedno četiri-pet, činilo mi se da žvaćem karton, isušile su mi usta i toliko narasle da sam ih na kraju ispljunuo na novine na stolu. Iz tog izdanja *Finmarčkog dnevnika* – pod uslovom da je bilo sveže – saznao sam da je osmi avgust 1977, da protesti protiv izgradnje brane na reci Alta uzimaju maha,* kako izgleda načelnik okruga

* Krajem šezdesetih godina dvadesetog veka usvojen je nacrt za izgradnju hidroelektrane na reci Alta u severnonorveškom okrugu Finmark. Izgradnja brane podrazumevala je potapanje nekih naseljenih mesta, kao i pašnjaka za irvasse. Uprkos dugogodišnjim protestima Laponaca, ali i aktivista i pojedinih političkih stranaka u Norveškoj i Švedskoj, elektrana je izgrađena i puštena u pogon 1987. (Prim. prev.)

Arnulf Ulsen, da je Finmark, kao jedini norveški okrug koji se graniči sa Sovjetskim Savezom, znatno bezbednije mesto nakon iznenadne smrti Gunvor Galtung Hovik, optužene za špijunažu, kao i da se tu konačno može očekivati lepše vreme nego u Oslu.

Na tvrdom kamenom podu sakristije nije se moglo spavati, a klupe su bile preuske, pa uzeh jednu mantiju, vratih se do oltara, prebacih sako preko ograde i legoh na pod podmetnuvši onu kožnu tašnu pod glavu. Nešto mokro mi kapnu posred lica. Otreh ga šakom. Pogledah prste. Crveno, kao rđa.

Pogledah ka raspeću tik iznad svoje glave. Verovatno kaplje s krova. Kapi kišnice. Ili kondenzacija. Obojena ilovačom ili gvoždem. Prevrnuh se na stranu da ne ležim na povređenom ramenu i prevukoh mantiju preko glave da ne vidim sunce. Zažmurih.

Tako, ne razmišljaj, zatvori se od sveta.

Zatvori.

Strgnuh onu mantiju boreći se da dođem do daha.

Sranje.

Zurio sam u tavanicu. Odmah nakon sahrane, kad me je mučila nesаница, pio sam valijum. Ne znam da li sam postao zavisnik, ali u svakom slučaju bilo mi je teško da zaspijem bez njega. Sada je samo trebalo da se dovoljno iznurim.

Ponovo se pokrih mantijom i zažmurih. Sedamdeset sati u bekstvu. Hiljadu i osamsto kilometara. Tek koji sat sna u vagonu i autobusu. Valjda sam se dovoljno iscrpio.

Sad misli na nešto lepo.

Pokušah da razmišljam kako je bilo pre. Pre onog pre. Ali nisam uspeo. Umesto toga, vratilo se sve ostalo. Čovek u belom. Smrad ribe. Crna cev pištolja. Zveckanje

razbijenog stakla, pad. Rasteravši sve to, pružih ruku, prošaputah njeno ime.

I onda je, konačno, došla.

Probudio sam se. Nisam mrdao.

Neko me gurnu. Neko. Oprezno, ne kao da me budi, već kao da proverava ima li nekog ispod te mantije.

Trudio sam se da dišem ravnomerno. Možda sam još imao šanse, možda nisu primetili da sam se probudio.

Maših se ka boku, i tek onda se dosetih da mi je pištolj u sakou koji visi preko ograde oltara.

Kakav gaf za jednog nazoviprofesionalca.

Drugo poglavlje

Nastavio sam da dišem osećajući kako mi se usporava puls. Telo je shvatilo ono što još nije doprlo do glave: da su to stvarno bili oni, ne bi me gurkali, već bi smesta strgnuli mantiju, ustanovili da sam taj i izbušili me kao sir.

Oprezno sklonih mantiju s lica.

Lice koje je odozgo piljilo u mene bilo je pegavo, prćastog nosa, sa flasterom na čelu i plavim trepavicama oko neobično plavih očiju. Iznad tog lica štrčala je gusta riđa kosa. Koliko je mogao imati godina? Devet? Trinaest? Nemam pojma, ne znam ti ja ništa o deci.

„Ne možeš da ležiš ovde.“

Obazreh se. Izgledalo mi je kao da je sâm.

„Zašto?“, upitah promuklo.

„Zato što mama treba da počisti ovde.“

Pridigao sam se, smotao onu mantiju, skinuo sako s ograde, napipao pištolj u džepu. Oštar bol mi prože levo rame kad sam ga nagurao u sako.

„Jesi li ti neki južnjak?“, upita dečak.

„Zavisi šta podrazumevaš pod 'južnjak'.“

„Pa valjda da si došao odnekud s juga.“

„Sve je jug u odnosu na ovo.“

Dečak izvi glavu u stranu. „Ja sam Knut, imam deset godina. A kako se ti zoveš?“

Umalo rekoh nešto drugo, ali se dosetih jučerašnje verzije. Ulf.

„A koliko ti, Ulfe, imaš godina?“

„Mnogo“, rekoh istežući vrat.

„Preko trideset?“

Vrata sakristije se otvoriše. Osvrnuh se. Otud izade neka žena. Zastala je gledajući u mene. Prvo što pomislih bilo je kako je premlada da bude čistačica. I kako izgleda snažno. Poiskakale su joj vene na podlaktici i na šaci u kojoj je držala kofu iz koje se prelivala voda. Imala je široka ramena, ali tanak struk. Noge su joj se krile pod staromodnom, crnom plisiranom suknjom. A drugo što mi je palo u oči bila je njena kosa, duga i tako crna da je svetlucala na suncu koje se probijalo kroz visoke prozore. Ukrotila ju je jednom jedinom šnalom.

Ponovo se pokrenula, pošla mi u susret lupajući potpeticama o pod. Kada je prišla, ustanovih i da ima lepa usta, ali sa ožiljkom od operacije zečje usne. Izgledalo mi je gotovo neprirodno da neko tako tamne puti i kose može imati tako plave oči.

„Dobro jutro“, rekla je.

„Dobro jutro. Stigao sam noćas autobusom, i nisam imao gde da...“

„Lepo“, prekinula me je. „Ovde su ti vrata širom otvorena.“

Rekla je to bez topline u glasu. Odložila je kofu i metlu i pružila ruku.

„Ulf“, rekoh pruživši joj svoju da se rukujemo.

„Mantiju“, odvrtila je odgurnuvši moju ruku. Pogledah smotuljak koji sam držao u drugoj.

„Nisam našao nikakvo ćebe“, počeh pružajući joj mantiju.

„I ništa za jelo osim našeg hleba za pričešće“, primetila je razmotavši tešku belu mantiju.

„Izvinjavam se zbog toga, platiću...“

„Samo ti izvoli, sa blagoslovom ili bez njega. Ali, molim te, nemoj više pljuvati po našem načelniku okruga.“

Nisam bio siguran da li sam tad ugledao osmeh, ali onaj ožiljak na njenoj gornjoj usni malčice se izvio. Ne rekavši više ni reči, okrenula se i izgubila negde u sakristiji.

Uzeh tašnu, pa preskočih onu ogradu.

„Gde ćeš?“, upita dečak.

„Napolje.“

„A zašto?“

„Zašto? Pa zato što ne živim ovde.“

„Mama nije tako ljuta kao što izgleda.“

„Pozdravi je.“

„Od koga?“, upita njen glas. Već se vraćala iz sakristije.

„Od Ulfa.“ Već sam se navikavao na to ime.

„A otkud ti, Ulfe, kod nas u Kosundu?“ Cedila je krpnu nad kofom.

„Došao sam da lovim.“ Pade mi na pamet da je u tako malom mestu bolje držati se jedne te iste priče.

Obavila je krpnu oko brisača na štapu. „A šta?“

„Snežnice“, lupih. Snežnice žive na dalekom severu, zar ne?

„U stvari, šta stignem“, dodadoh.

„Ove godine slabo ima miševa i leminga“, odvrtila je. Tiho se nasmejah. „Dobro, ipak sam mislio na malo veću lovinu.“

Izvila je obrvu. „To znači da slabo ima i snežnica.“

Nastade pauza.

Tu pauzu je naposletku prekinuo Knut: „Kad nema dovoljno miševa i leminga, grabljivice krađu jaja snežnica.“

„A, to.“ Klimnuo sam osetivši da su mi se oznojila leđa. Moraću da se operem. Moraću da operem i košulju, i pojas sa novcem. I sako. „Naći ću valjda šta da lovim. Veći mi je problem što sam malo poranio, pošto sezona lova počinje tek iduće nedelje. Dotle ću morati da vežbam gađanje.“ Ponadah se da mi je onaj Laponac dao tačnu informaciju.

„Ih, sezona“, odvrati žena brišući krpom mesto gde sam ležao tako jako da je zaškripala guma na brisaču. „Svi vi jušnjaci mislite da vi određujete kada je sezona. A mi ovde lovimo da se prehranimo. I ne lovimo kad za to nema potrebe.“

„Kad smo kod potrebe“, počeh. „Znaš li možda gde bih mogao da odsednem?“

Prestala je da pere i oslonila se o štap. „Pa samo pokušaj nekome na vrata, ustupiće ti krevet.“

„Bilo kome?“

„Pa da, pretpostavljam. Ali, naravno, dosta njih sad nije kod kuće.“

„Dabome.“ Pogledah Knuta. „Letovanje?“

Osmehnula se i odmahnula glavom. „Ispaša. Svi koji drže irtase sada su po šatorima i prikolicama uz obalu. A neki još ribare. Uz to, mnogi su otišli na sabor u Kautokejno.“

„Jasno. Postoji li mogućnost da iznajmim krevet kod vas?“ Videvši da okleva, brzo dodadoh: „Platiću. Platiću dobro.“

„Malo ko bi te ovde pustio da mu platiš dobro. Ali muž mi nije tu, pa nisam sigurna da to priliči.“

Priliči? Odmerih njenu suknju. I dugu kosu.

„Razumem. Ima li neka kuća malo izvan... ovaj, centra? Mirna. I s pogledom.“

Mislio sam, naravno, iz koje se lepo vidi ako ti neko prilazi.

„Šta znam“, počela je. „Ako ćeš da loviš, onda možeš naprosto da odsedneš u lovačkoj kolibi. Svi je koriste. Malo je dalje od sveta, i malo je tesna i oronula, ali svakako će biti mirno. I sa pogledom na sve strane sveta.“

„Zvuči savršeno.“

„Knut će ti pokazati gde se nalazi.“

„Ma ne mora, snaći ću se...“

„Hajde!“, povika Knut. „Molim te!“

Opet pogledah ka njemu. Letnji raspust. Svi otišli iz sela. Toliko se dosađuje da prati majku kad ova ide da čisti. A sad se konačno nešto dešavalo.

„Naravno“, rekoh. „Hoćemo li, onda?“

„Hajde!“

„Nego, pitam se...“, počeh tamnokosa žena uranjajući krp u kofu. „Čime ćeš da loviš? Teško da ti je stala sačmarica u tu tašnu.“

Pogledah tašnu, kao da proveravam da li je u pravu.

„Zaboravio sam je u vozu“, rekoh. „Zvaog sam, i poslaće mi je autobusom za dan-dva.“

„Ali moraš nečim da vežbaš“, rekla je, pa se osmehnula: „Do početka sezone.“

„Ovaj...“

„Možeš da pozajmiš sačmaricu mog muža. Sačekajte napolju, brzo ću ja ovo.“

Sačmaricu? Majku mu, pa što da ne? A pošto te nje-ne rečenice nisu bile upitne, samo klimnuh i pođoh ka vratima. Začuvši dahtanje iza leđa, usporih. Dečak me je pratio u stopu.

„Ulfe?“

„Da?“

„Znaš li ti neke fazone?“

Sedeo sam na južnoj strani crkve i pušio cigaretu. Ni sam ne znam zašto pušim. Naime, nisam zavisin. Moja krv zapravo i ne traži nikotin. Ima nečeg drugog u tome, važna mi je sama ta radnja. Mogao bih verovatno isto tako da pušim i seno. Da li sam zavisin od droge? Ne, odlučno tvrdim da nisam. Možda sam alkoholičar, ali, majku mu, ni to nije baš izvesno. Ali da volim kad se podnapijem, kad mi udari u glavu, kad sam trešten – volim. I valijum. Svideo mi se valijum. Tačnije, nikako mi se nije svidelo kad ga ne uzmem. To je ujedno i jedino opojno sredstvo koje sam se svesno potrudio da ostavim.

Kada sam počeo da prodajem hašiš, cilj mi je bio da finansiram vlastite potrebe. Jednostavno i logično: kupiš dovoljno grama da iskamčiš popust, prodaš dve trećine toga u manjim količinama i po višoj ceni, i ono što ti ostane, dobio si besplatno. Put od toga do redovne delatnosti kratak je. Dugačak je samo put do prve prodaje. Dugačak, džombast i uz pokoje skretanje koje sam mogao i zaobići. Kako bilo, stajao sam tako u Dvorskom parku, mrmljao

svoju reklamu („duvka?“) prolaznicima s dovoljno dugom kosom ili u dovoljno padavičarskoj odeći. A tačno je kad kažu da je prvi put uvek najteže. Kada je zastao neki tip olindran na vojnički, u plavoj košulji, i zatražio mi dva grama, ucvikao sam i pobegao.

Znao sam da nije pandur u civilu – ti su uvek imali najdužu kosu i najluđe padavičarske krpice. Prepao sam se da nije od Ribarovih ljudi. Međutim, s vremenom sam ukapirao da Ribara ne zanima sitna riba poput mene. Dovoljno je bilo da ne porastem previše. I da ne zalazim na njegovo tržište heroina i amfetamina. Kao što je uradio Hofman. Hofman se loše proveo, Hofmana više nije bilo.

Piknuh opušak među nadgrobne spomenike pred sobom.

Imaš neko vreme, onda ti dogori do filtera i tad neumoljivo nastupa kraj. Pa opet, suština je u tome da ipak dogori do filtera, da je ne ugasiš pre toga. Šta ja pričam – suština, meni je to bio cilj. Jebe mi se za suštinu. A posle sahrane nisam baš svaki dan bio siguran ni u taj svoj cilj.

Zažmurio sam, usredsredio se na sunce koje mi je grejalo kožu. Uživanje. Hedona. Grčka boginja. Lažna boginja, kako bi se verovatno reklo ovde, na osveštanoj zemlji. Nije li malo nadmeno tek tako otpisati sve bogove osim onog kog si ti izmislio? Nemoj imati drugih bogova osim mene. Naravno, klasična naredba diktatora svojim podanicima. Smešno je samo što hrišćani nikad nisu to uvideli, nikad nisu prepoznali mehanizam koji sam sebe ojačava i hrani, i koji je omogućio da jedno takvo sujeverje preživi već dve hiljade godina iako je ključ svega, spasenje, bilo rezervisano samo za srećnike rođene u vremenskom rasponu koji je tek treptaj oka u istoriji čovečanstva, i na onom delu planete gde se mogla čuti kratka reklama „raj“.